

Täysistunto

Torstai 21.11.2024 klo 16.00—19.53

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 22/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Honkonen.

Keskustelu

17.44 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä — kyseessä on budjettilaki — hallitus esittää, että kirkkojen, siis evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon, valtionrahoitusta näiden kirkkojen yhteiskunnallisiin tehtäviin leikataan kaiken kaikkiaan yhteensä 20 miljoonalla eurolla vuonna 2025 ja tämä tason leikkaus jäisi pysyväksi.

Kirkkojen ja valtion suhde on erityislaatuinen järjestely. Tästä järjestelystä on aikanaan sovittu ja on muotoutunut käytäntö, jossa kirkot hoitavat tiettyjä yhteiskunnallisia tehtäviä, jotka jossain toisessa maassa valtio tai kunnat hoitavat. Tämä järjestely on erityislaatuinen myös perustuslailliselta kannalta, koska se, totta kai, liittyy uskonnonvapauteen ja uskonnollisten yhteisöjen autonomiaan.

Tämä esitys todellakin on säästölaki, niin kuin tuossa kuvasin. Ongelmana tässä, kuten monessa muussakin hallituksen säästöesityksessä, on se, että hallitus omilla päätöksillään nostaa kustannuksia ja leikkaa rahoitusta mutta ei kevennä velvollisuuksia.

Kirkkolaissa säädetään siitä, että aina silloin kun valtioneuvosto on valmistelemassa hallituksen esitystä, joka puuttuu merkittävällä tavalla kirkon ja valtion väliseen suhteeseen, kuuluisi pyytää asiasta kirkolliskokoukselta lausunto. Nyt hallitus ei ole tätä lausuntoa pyytänyt kirkolliskokoukselta, mitä paheksomme voimakkaasti. Tässä on kyse kuitenkin merkittävästä kirkkojen ja valtion suhteeseen liittyvästä kysymyksestä.

Tässä esityksessä on syytä huomata, että laki määrittelee useita tehtäviä, jotka ovat kirkkojen vastuulla. Ennen kaikkea näistä tehtävistä suurin lienee hautaustoimi, joka koskee siis niin evankelis-luterilaisen kuin ortodoksisenkin kirkon jäseniä, mutta se koskee myös kirkkoon kuulumattomia, siis kirkolla on tämän tehtäväjaon mukaan velvollisuus hoitaa myös kirkkoon kuulumattomien hautaus. Muita tehtäviä ovat väestökirjanpito, joka on vanha tehtävä, ja myöskin useiden kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten ja irtaimiston ylläpito. Näitä todellakin on valtio tukenut tällä yhteiskunnallisten tehtävien ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

hoituksella, ja nämä tehtävät eivät ole sidoksissa kyseisten uskontokuntien jäsenyyteen. Nämä uskonnollisten tehtävien nettokustannukset vuonna 2023 olivat yhteensä 162,5 miljoonaa euroa, eli tämä valtionrahoitus kattoi 75 prosenttia näiden tehtävien kustannuksista, mitä kirkolle ja seurakunnille kuuluu.

No, nyt tämä esitys muodostaisi jopa 10 prosentin vähennyksen kansalliskirkkojemme valtion rahoitusosuuksiin lakisäästeisten tehtävien ja velvoitteiden täyttämiseen. Sen jälkeen valtion rahoitusosuus näistä tehtävistä olisi enää 60 prosenttia. Tässä on taustalla se, että aikaisemmin kirkkoilla oli, kun niillä on verotusoikeus, oikeus verottaa myös yrityksiä. Siis kirkko keräsi myös yhteisöveroa. Tästä luovuttiin 2014, ja silloin sovittiin edellisen kokoomusjohtoisen hallituksen kanssa 80 prosentin avustustasosta. Sitten sovittiin, että kun tätä yhteisöveroa ei kerätä, niin tosiaan valtio maksaa kirkkoille rahoitusta näiden tehtävien hoitamiseen. Nyt, niin kuin huomataan, tämä rahoituspohja on kaventunut ja karkaa tämän esityksen myötä todella kauaksi. Ja niin kuin sanoin tuossa alussa, niin tässä ei nyt sitten esitetä niiden tehtävien keventämistä vaan rahoituksen vähentämistä.

Tässä ehkä se suurin ongelma, joka nyt muodostuu, on se, että nämä hautausmaksut, jotka ovat tietyissä seurakunnissa jo nousseet todella korkealle, nousevat tämän myötä entisestään. Tämä tilannehan johtaa siihen, että kirkkoihin kuuluvat henkilöt tulevat omalla kirkollisveromaksullaan rahoittamaan entistä enemmän kirkkoon kuulumattomien henkilöiden hautaustointia, kun valtionrahoitus pienenee. Tämä on ennen kaikkea periaatteellinen ongelma, mutta tämä on myös uskonnonvapauteen ja uskonnollisten yhteisöjen autonomiaan liittyvä ongelma. Tämä on paljon isompi kysymys kuin pelkkä budjettikysymys. Erityisesti sen takia pidän tässä kyllä paheksuttavana sitä, että tätä kirkolliskokouksen lausuntoa ei ole kysytty ja pyydetty, kuten kirkkolaissa säädetään.

Tässä tosiaankin nyt ne, jotka kuuluvat kirkkoon, joutuvat eriarvoiseen asemaan tässä rahoittamisessa. Tähän vaikuttaa tietysti vielä se, että nämä kulut jakaantuvat seurakuntien välillä eri tavalla. Kirkollisvero tilitetään aina asianomaisille seurakunnille, niihin, mihin seurakunnan jäsen kuuluu, ja sitten tätä yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusta evankelis-luterilaisessa kirkossa Kirkon keskusrahasto delegoi ja jakaa seurakunnille tarpeen mukaan. Eli nämä eivät mene yksi yhteen, ja tämä voi johtaa vielä paikallistasolla seurakuntakohtaisesti isoihin eroihin. Nyt jo nämä hautausmaksujen erot ovat useita satoja euroja. On mahdollista, että jopa pitkästi yli 1 000 euroon saattaa nousta hautausmaksu tietyissä seurakunnissa. Tämähän tarkoittaa tietysti niiden vähävaraisten vainajien osalta sitä, että hyvinvointialueet toimeentulotuella joutuvat sitten tätä kustannusta yhä enemmän kattamaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän edellä olevan perusteella ehdotan, että ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

17.51 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Käytin tämän lain ensimmäisen käsitellyn yhteydessä varsin pitkän ja samansisältöisen puheenvuoron kuin edustaja Honkonen äsken käytti, ja sen ydinsisältö oli se, että tämä laki kohtelee kirkkoon kuuluvia ihmisiä epäoikeudenmukaisesti. Tästä syystä kannatan edustaja Honkosen tekemiä esityksiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.